

Zgony w getcie

Kategorie: Zjawiska

Zgony stanowią jedną z najpoważniejszych pozycji w ubytku ludności w getcie. W czasie maj 1940 – grudzień 1943 na ca 200 000 ludzi, którzy w getcie się znaleźli, i spadek ludności o blisko 120 000, umarło w getcie ca 41 000.

W roku	zmarło ludzi	śmiertelność roczna (w proc.)
1940 od maja	6800	5,7
1941	11 400	7,6
1942	18 000	16,8
1943	4600	5,4

(W roku 1938 śmiertelność roczna Żydów w Łodzi wynosiła ca 1,1 proc.)

Największe nasilenie śmiertelności przypada na lato 1942 (śmiertelność [a](#) w stosunku rocznym w czerwcu 19,8 proc., w lipcu 23,9 proc., w sierpniu 19,9 proc.), najniższe z końcem 1943 (śmiertelność w stosunku rocznym w październiku 3,3 proc., w listopadzie 2 [b](#) proc., w grudniu 2,9 proc.). Śmiertelność u wsiedlonych z [innych] miast, niż Litzmannstadt, jest większa, niż u [pozosta]łych mieszkańców Łodzi (np. u wsiedlonych ze Starej Rzeszy (Altreich), Wiednia, Pragi i Luksemburga śmiertelność w stosunku rocznym za czas styczeń – czerwiec 1942 r. wynosi 37,9 proc., podczas gdy dla ogółu ludności getta odpowiednia liczba wynosi do 17,1 proc.).

Śmiertelność mężczyzn jest o dużo większa od śmiertelności kobiet.

Stosunek śmiertelności mężczyzn do śmiertelności kobiet wynosi w roku

1940 (od maja) - 1,2

1941 - 2,0

1942 - 2,0

1943 - 1,4 - 1,5

Iloraz ten dla wsiedlonych ze Starej Rzeszy, Wiednia, Pragi i Luksemburga wynosi 2,3 za czas styczeń - wrzesień 1942 r.

Największą żywotność wykazuje u obu płci grupa wieku 9-14 lat. Następną z kolei jest grupa 15-19 lat. Podczas gdy u kobiet odporność maleje w miarę wzrostu wieku, u mężczyzn grupa wieku 20-25 lat wykazuje większą śmiertelność, niż grupy roczników starszych. Stosunek śmiertelności w tej grupie wieku u mężczyzn do odpowiedniej śmiertelności u kobiet zawarty jest stale w granicach 3,5 - 4,5.

Śmiertelność wśród niemowląt jest olbrzymia. Już w czasie maj 1940 r. - grudzień 1941 r. blisko 13 proc. niemowląt umierało w pierwszym miesiącu życia, zaś zaledwie 62 proc. kończyło pierwszy rok życia.

Do najważniejszych przyczyn zgonów należą: choroby układu krążenia łącznie z osłabieniem mięśnia sercowego (28 proc. ogółu zgonów w czasie maj 1940 r. - grudzień 1942 r.), gruźlica płuc i innych narządów (20 proc. ogółu zgonów w czasie maj 1940 r. - grudzień 1943 r.), wyczerpanie głodowe i awitaminoza (ponad 5800 zgonów i 16 proc. ogółu zgonów w czasie maj 1940 r. - grudzień 1942 r.). Do mniej ważnych przyczyn należą choroby zakaźne bez gruźlicy, choroby dróg oddechowych oraz choroby narządów trawienia (po 6-7 proc. ogółu zgonów w czasie maj 1940 r. - grudzień 1943 r.). Na uwagę również zasługują jako przyczyny

zgonów: nowotwory złośliwe (1 proc. ogółu zgonów w czasie maj 1940 r. – grudzień 1943 r.) oraz niektóre przyczyny poniżej 1 proc. zgonów: zatrucie środkami żywnościowymi (250 przypadków w czasie maj 1940 r. – grudzień 1943 r.), samobójstwo (114 przypadków w latach 1942–1943), zmarznięcie (67 przypadków podczas zim 1940/1941, 1941/1942 i morderstwo (trzy przypadki w czasie maj 1940 r. – grudzień 1943 r.).

U niemowląt (do pierwszego roku życia) do najważniejszych przyczyn zgonów należy przedwczesne urodzenie się. Na tę przyczynę przypada:

W czasie
maj 1940 – grudzień 1941 ponad 11 proc.

1942 – 23 proc.

1943 – 21 proc. ogólnej liczby zgonów niemowląt.

Z chorób zakaźnych poza gruźlicą pociągnęły za sobą poważniejsze ofiary tylko czerwotka (śmiertelność roczna 0,00–0,99 proc.), dur brzuszny (śmiertelność roczna 0,01–0,22 proc.), dur osutkowy (śmiertelność roczna 0,00–0,15 proc.) i krztusiec (u dzieci).

Śmiertelność roczna na gruźlicę:

W 1940 (od maja) 0,5 proc.

1941 1,9 proc.

1942 2,4 proc.

1943 2,6 proc.

Śmiertelność roczna na wyczerpanie głodowe i awitaminozę:

W roku 1940 (od maja) 0,1 proc.

1941 1,4 proc.

1942 3,4 proc.

Śmiertelność roczna na choroby układu krążenia i osłabienie mięśnia sercowego:

W roku 1940 (od maja) 1,3 proc.

1941 2,2 proc.

1942 4,5 proc.

1943 0,7–1,0 proc.

(Z tego przypadku od 60 do 90 proc. na osłabienie mięśnia sercowego).

Związek między śmiertelnością i odżywianiem jest wyraźny: na każdą zmianę warunków aprowizacyjnych reaguje wysokość śmiertelności niemal natychmiast (jeszcze w ciągu miesiąca).

Śmiertelność wśród poszczególnych grup zawodowych jest raczej związana z zaopatrywaniem tych grup w żywność niż od wykonywania czynności profesjonalnych. Śmiertelność roczna u lekarzy w czasie maj 1940 r. – grudzień 1943 r. wynosi zgruba 5 proc. przy przeciętnym wieku umierających 61 lat.

b.

Przypisy

a Skreślone maszynowo: roczna.

b Ubytek kartki.

Źródła

Encyklopedia, s. 241-243.

Tagi

głód zdrowotność

Data aktualizacji: 16-03-2026

Data dodania: 27-07-2023